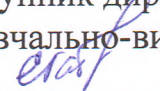

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної роботи
 Олена ГАВРИШ
„30” 08 2024р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхування

для студентів освітньо-професійної програми **Фінанси, банківська справа та страхування**

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**

Освітньо- професійний ступінь - **фаховий молодший бакалавр**

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС - **3**

Розробник - **КОГУТ Анна викладач**

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісією економічних спеціальностей

Протокол № 1 від 30 серпня 2024р.

Голова циклової комісії

Анна КОГУТ

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Фінанси, банківська справа та страхування
2	Галузь знань	07 Управління та адміністрування
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
5	Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
6	Семестр (семестри)	I семестр (ПЗСО)
7	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	90 годин (3 кредита)
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	50 30 16 4
9	Форма семестрового контролю	диференційований залік
10	Мова викладання	українська
11	Самостійна робота студента	40

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни	формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки
Завдання вивчення дисципліни	- з'ясувати об'єктивну необхідність страхування, розкрити його сутність, функції, принципи та роль в умовах ринкової економіки; - дослідити основні засади організації та напрямки розвитку страхового ринку і державного регулювання страхової діяльності; - з'ясувати умови особистого, майнового та страхування відповідальності, перестрахування з позицій вітчизняного досвіду; - простежити особливості та шляхи вдосконалення фінансової діяльності страховиків.

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	ЗК5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Програмні	РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

результати навчання	РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності. РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності. РН 13. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку для досягнення спільної мети.
---------------------	--

Пререквізити

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни «Економічна теорія».

Постреквізити

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни переходити до вивчення наступних дисциплін: «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Маркетинг»

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Бали	Критерії оцінювання
Відмінно («5»)	Студент демонструє глибокі, системні та усвідомлені знання теоретичних основ страхування, страхового законодавства, принципів організації та функціонування страхового ринку. Студент неухильно дотримується вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів у сфері страхування під час прийняття професійних рішень. Студент ефективно застосовує набуті теоретичні знання у практичній діяльності, самостійно розв'язує професійно орієнтовані, ситуаційні та розрахункові завдання, у тому числі складні задачі у спеціалізованих сферах страхової діяльності, аналізує страхові ризики, страхові випадки та фінансові наслідки страхових операцій. У процесі навчальної діяльності студент самостійно здійснює пошук, відбір та глибоке опрацювання інформації з різних джерел, зокрема законодавчих, навчальних, наукових та електронних ресурсів, уміє критично оцінювати та коректно використовувати отриману інформацію. Студент вільно володіє професійною аргументацією, чітко, логічно й переконливо може доносити інформацію до фахівців і користувачів страхових послуг, використовує спеціальну термінологію, обґрунтовує власну позицію та сприяє досягненню спільної мети. Відповіді є повними, логічними, послідовними й аргументованими, рівень самостійності, аналітичного мислення та пізнавальної активності — високий. Практичні роботи виконані в повному обсязі. Виступи на семінарських заняттях логічні та структуровані, кожне твердження доведене.
Добре («4»)	Студент демонструє достатньо повні та систематизовані знання теоретичних основ страхування, страхового законодавства, принципів організації та функціонування страхового ринку. Студент дотримується вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів у сфері страхування під час прийняття професійних рішень, допускаючи окремі неточності у тлумаченні правових норм. Студент застосовує набуті теоретичні знання у практичній діяльності, розв'язує професійно орієнтовані, ситуаційні та розрахункові завдання за зразком або з незначною допомогою викладача, аналізує страхові ризики, страхові випадки та фінансові наслідки страхових операцій, формулює обґрунтовані висновки, які не завжди є достатньо глибокими. У процесі навчальної діяльності студент здійснює пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел, зокрема законодавчих, навчальних, наукових та електронних ресурсів, уміє аналізувати й узагальнювати отриману інформацію, проте інколи потребує коригування або уточнення. Студент володіє професійною аргументацією на достатньому рівні, загалом логічно й послідовно доносить інформацію до фахівців і користувачів страхових послуг, використовує спеціальну термінологію, однак не завжди повно обґрунтовує власну позицію. Відповіді є переважно повними, логічними та послідовними, але можуть містити окремі помилки або неточності. Практичні роботи виконані в повному обсязі з

	незначними помилками. Виступи на семінарських заняттях є змістовними та структурованими, однак не всі твердження супроводжуються переконливими доказами.
Задовільно («3»)	Студент демонструє базові знання теоретичних основ страхування, основних положень страхового законодавства та загальні уявлення про принципи організації й функціонування страхового ринку. Студент дотримується вимог законодавства на елементарному рівні, однак має труднощі з правильним тлумаченням і застосуванням нормативно-правових актів у сфері страхування. Теоретичні знання застосовує обмежено, розв'язує типові професійно орієнтовані, ситуаційні та розрахункові завдання за зразком або за значної допомоги викладача, аналіз страхових ризиків, страхових випадків і фінансових наслідків страхових операцій є поверховим, висновки — недостатньо обґрунтованими. У процесі навчальної діяльності студент здійснює пошук і відбір інформації з обмеженої кількості джерел, потребує постійного спрямування та коригування під час опрацювання й узагальнення отриманої інформації. Студент володіє професійною аргументацією на початковому рівні, відчуває труднощі у формулюванні та обґрунтуванні власної позиції, не завжди коректно використовує спеціальну термінологію. Відповіді є неповними, недостатньо логічними й послідовними, містять помилки та неточності. Практичні роботи виконані не в повному обсязі або з суттєвими помилками. Виступи на семінарських заняттях короткі, фрагментарні, твердження рідко підтверджуються належними аргументами.
Незадовільно («2»)	Студент демонструє низький рівень знань теоретичних основ страхування, страхового законодавства та принципів організації і функціонування страхового ринку. Студент не дотримується вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів у сфері страхування або неправильно їх застосовує під час прийняття професійних рішень. Набуті теоретичні знання не застосовує у практичній діяльності, не здатний розв'язувати професійно орієнтовані, ситуаційні та розрахункові завдання навіть за зразком чи з допомогою викладача, не вміє аналізувати страхові ризики, страхові випадки та фінансові наслідки страхових операцій. У процесі навчальної діяльності студент не здійснює самостійного пошуку, відбору та опрацювання інформації з різних джерел або використовує її без розуміння змісту. Студент не володіє професійною аргументацією, не може чітко й логічно донести інформацію до фахівців і користувачів страхових послуг, не використовує або неправильно використовує спеціальну термінологію. Відповіді є фрагментарними, нелогічними або відсутніми, містять значну кількість помилок. Практичні роботи не виконані або виконані з грубими помилками. Виступи на семінарських заняттях відсутні або не відповідають змісту навчального матеріалу.

Тематичний план

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні				Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	лабораторні	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Модуль 1						
1	Тема 1. Економічна суть страхування. Основні страхові терміни.	6	2				4
2	Тема 2. Класифікація страхування. Юридичні основи страхових відносин	4	2				2
3	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	6	2	2			2
4	Тема 4. Страховий ринок	6	2		2		2
5	Тема 5. Страхова організація	8	2		2		4
	Модуль 2						
6	Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	4	2				2
7	Тема 7. Особисте страхування	8	2	2			4
8	Тема 8. Майнове страхування	6	2	2			2
9	Тема 9. Страхування сільськогосподарських культур і тварин	6	2	2			2
10	Тема 10. Визначення збитку і страхового відшкодування при страхуванні с/г культур та тварин	6	2	2			2
	Модуль 3						
11	Тема 11. Страхування відповідальності	4	2				2
12	Тема 12. Страхування підприємницької діяльності	6	2				4
13	Тема 13. Перестрахування і співстрахування	6	2	2			2
14	Тема 14. Доходи, витрати і прибуток страховика	6	2	2			2
15	Тема 15. Фінансова надійність страхової компанії	8	2	2			4
	Всього	90	30	16	4		40

Зміст програми навчальної дисципліни

№ з/п	Номер модуля, теми програми. Тема заняття та його короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально- методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	аудиторні	сам. вивчення				
	МОДУЛЬ 1							
1	Тема 1. Економічна суть страхування. Основні страхові терміни 1. Економічна категорія страхування 2. Функції страхування. 3. Основні поняття і страхові терміни	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(4)стор 6-22 (5)стор . 12-15	4. Необхідність страхового захисту та його форми. 5. Роль та значення страхування в системі економічних відносин (5)стор. 9-12, 15-16	
2	Тема 2. Класифікація страхування. Юридичні основи страхових відносин 1. Загальні основи і принципи класифікації страхування 2. Принципи обов'язкового страхування 3. Принципи добровільного страхування.	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор 89-105, (2)стор 28-35	4. Система страхування в Україні (5)стор. 36-37	Усне опитування

3	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка 1. Поняття та класифікація ризиків 2. Методи управління ризиками. 3.Тарифна ставка, як грошовий вираз ризику.	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор. 57-80, (2)стор. 40-50	4. Економічні ризики (1)стор. 61-73	
4	Практична робота 1. Управління страховими ризиками	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР
5	Тема 4. Страховий ринок 1. Загальна характеристика ринку 2. Структура страхового ринку 3. Страхові посередники	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(2)стор. 68-85 (5)стор. 72-81	4. Об'єднання страховиків та учасників страхового ринку (5)стор. 81-83	
6	Семінарське заняття №1 Страховий ринок України 1.Проблеми становлення страхового ринку України. 2. Сучасний стан страхового ринку України. 3. Організація страхової справи в Україні. Системи страхування. 4. Переваги і вади відкриття страхового ринку України для іноземних страховиків. 5. Українська національна акціонерна страхова компанія, її завдання, функції та місце на страховому ринку.	2	2	-	Семінарське заняття	(2)стор. 68-85 (5)стор. 72-81		Захист доповідей

7	Тема 5. Страхова організація 1. Організаційна структура страхових компаній. 2. Ресурси страхової компанії. 3. Органи управління страховою компанією та їхні функції.	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(5)стор. 93-108	4. Стратегія страхової компанії. 5. Об'єднання страховиків та їх функції (5)стор. 93-108	Тестування
8	Семінарське заняття №2 Види страхових компаній і порядок їх створення. 1. Індивідуальні страховики 2. Товариства взаємного страхування 3. Акціонерне страхове товариство 4. Розподіл страховиків за регіонами України	2	2	-	Семінарське заняття	(5)стор. 93-108		Захист доповідей
	МОДУЛЬ 2							
9	Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності 1. Необхідність державного регулювання страхової діяльності 2. Державні органи нагляду за страховою діяльністю та їхні функції. 3. Контроль за діяльністю страховиків	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(2)стор. 55-63 (4)стор. 83-102	4. Типи систем державного регулювання страхової діяльності (4)стор. 103-104	
10	Тема 7. Особисте страхування 1. Економічний зміст та класифікація особистого страхування. 2. Страхування життя. 3. Страхування від нещасних випадків. 4. Пенсійне страхування	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор. 112-150 (5)стор. 145-159	5. Медичне страхування і його розвиток в Україні. (3)стор. 76-90	Усне опитування
11	Практична робота 2. Особливості особистого страхування	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР

12	Тема 8. Майнове страхування 1. Економічний зміст, об'єкти та види майнового страхування 2. Основні умови та порядок страхування майна юридичних осіб 3. Страхування транспортних засобів і вантажів 4. Страхування майна фізичних осіб	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор. 212-227 (2)стор. 91-103	4. Страхування наземних транспортних засобів і вантажів 5. Морське та авіаційне страхування (4)стор. 149-151 (5) стор. 189-192	
13	Практична робота 3. Страхування майна підприємств і організацій	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР
14	Тема 9. Страхування сільськогосподарських культур і тварин 1.Принципи побудови страхування врожаю 2.Страхувальники, об'єкти страхування сільськогосподарських культур та страхова відповідальність 3. Задачі, основні принципи і умови страхування тварин.	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(3)стор. 115-137	4. Необхідність сільськогосподарського страхування.	Усне опитування
15	Практична робота 4. Страхування сільськогосподарського майна	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР

16	Тема 10. Визначення збитку і страхового відшкодування при страхуванні с/г культур та тварин 1.Визначення факту та причин загибелі (пошкодження) врожаю 2. Визначення збитку при страхуванні багаторічних насаджень. 3. Визначення збитку та розміру відшкодування при страхуванні тварин	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(3) стор. 115-133 (4)стор. 137-141	4.Загальні принципи визначення збитку при загибелі та пошкодженні врожаю та при пересіві сільськогосподарських культур	Тестування
17	Практична робота 5. Визначення збитку і страхового відшкодування при страхуванні с/г продукції	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР
	МОДУЛЬ 3							
18	Тема 11. Страхування відповідальності 1. Економічна суть, необхідність та особливості страхування відповідальності 2. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів 3. Страхування відповідальності перевізників 4. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(2)стор. 112-126 (4)стор. 155-178	4. Страхування професійної відповідальності (4) стор.159-161	Усне опитування

19	Тема 12. Страхування підприємницької діяльності 1. Страхування комерційних ризиків. 2. Добровільне страхування ризику втрати прибутку. 3. Страхування біржових та валютних ризиків	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(6)стор. 198-201,	4. Формування відомостей, що складають підприємницьку таємницю 5. Основні елементи захисту підприємницької таємниці (6)стор. 198-201,	Усне опитування
20	Тема 13. Перестрахування і співстрахування 1. Сутність і роль перестрахування. 2. Методи перестрахування. 3. Форми проведення перестраховувальних операцій 4. Співстрахування та механізм його дії	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(1)стор. 139-415 (2)стор. 160-173	5. Стан та перспективи перестрахування в Україні (1) стор. 415-423	
21	Практична робота 6. Механізм співстрахування та перестрахування	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР
22	Тема 14. Доходи, витрати і прибуток страховика 1. Склад та економічний зміст доходів страховика 2. Склад та економічний зміст витрат страховика 3. Фінансові результати страховика 4. Оподаткування страхових компаній	4	2	2	Лекція, розповідь, бесіда	(4)стор. 206-233 (2)стор. 194-200	4. Оподаткування страхових компаній. (5)стор. 286-287	Усне опитування
23	Практична робота 7. Оцінка фінансового стану страховика	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР

24	Тема 15. Фінансова надійність страхової компанії 1. Загальні відомості про фінансову надійність страхових компаній та фактори, що на неї впливають. 2. Порядок формування страхових резервів страховиків. 3. Інвестиційна політика страхових компаній.	6	2	4	Лекція, розповідь, бесіда	(4)стор. 234-241 (2)стор. 208-216	4. Оцінювання фінансового стану страхової компанії (5)стор. 319-322	Тестування
25	Практична робота 8. Оцінка платоспроможності страховиків	2	2	-	Практичне заняття	Інструкційна картка		Захист ПР
	ВСЬОГО	90	50	40				

Рекомендована література

Основна

1. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. — К.: Вища школа, 2008. — 1019 с.
2. Дьячкова Ю.М. Страхування. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 240 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 376 с
4. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. — К.: Ліра К, 2007. — 376 с.5.
5. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. — Суми : Сумський державний університет, 2020. — 350 с.
6. Борисова В.А., Страхові послуги: Навчальний посібник. - Суми: Довкілля, 2004. - 408 с.

Інформаційні ресурси

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України Про страхування
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
3. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 бер. 2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>